

LICEO STATALE 'M. D'AZEGLIO', TORINO

A.S. 2024/25

COMPITI DI TRADUZIONE PER LE VACANZE ESTIVE

CLASSI SECONDE

LINGUA E CULTURA GRECA

I

STORIA DI UN CORVO E DI UNA VOLPE

Κόραξ, κρέας ἀρπάσας, ἐπὶ τινος δένδρου ἐκάθισεν· ἀλώπηξ δέ, θεασαμένη αὐτὸν καὶ βουλομένη τοῦ κρέως περιγενέσθαι, στᾶσα ἐπὶ αὐτὸν ὡς εὐμεγέθη τε καὶ καλὸν, λέγουσα καὶ ὡς πρέπει αὐτῷ μάλιστα τῶν ὀρνέων βασιλεύειν, καὶ τοῦτο πάντως ἂν γένοιτο, εἰ φωνὴν εἶχεν. Ὁ δέ, παραστῆσαι αὐτῇ βουλόμενος ὅτι καὶ φωνὴν ἔχει, βαλὼν τὸ κρέας ἤρξατο μεγάλως ἄδων· ἐκείνη δὲ προσδραμοῦσα καὶ τὸ κρέας ἀρπάσασα ἔφη· «ὦ κόραξ, ἔχεις τὰ πάντα· νοῦν μόνον κτῆσαι». Πρὸς ἄνδρα ἀνόητον ὁ λόγος εὐκαιρος.

II

STORIA DI UN LEONE, DI UN CERVO E DI UNA LEPRE

Mai lasciare il certo per l'incerto, che spesso si rivela un miraggio.

Λέων ἐπιτυχὸν λαγῶν κοιμωμένῳ τοῦτον ἔμελλε καταφαγεῖν· μεταξὺ δέ, θεασάμενος ἔλαφον παριοῦσαν, ἀφείξ τὸν λαγῶν ἐκείνην ἐδίωκεν. Ὁ μὲν οὖν, ἀπὸ τῶν ψόφων ἐξαναστὰς, ἔφυγεν· ὁ δὲ λέων, ἐπὶ πολὺ διώξας τὴν ἔλαφον, ἐπειδὴ καταλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὸν λαγῶν· εὐρὼν δὲ καὶ αὐτὸν φυγόντα ἔφη· «Ἄλλ' ἔγωγε δίκαια ἔπαθον, ὅτι ἀφείξ τὴν ἐν χερσὶ βορὰν, ἐλπίδα μείζονα προῦκρινα». Οὕτως ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων, μὴ μετρίοις κέρδεσιν ἐπαρκούμενοι, λανθάνουσι καὶ τὰ ἐν χερσὶ προϊέμενοι.

III

IL NÓSTOS DI AGAMENNONE...

Agamennone mette piede a casa solo per esser trucidato da Clitemestra e da Egisto; ma il sangue chiama sangue, e Oreste ritorna a casa per vendicare la morte del padre.

Αγαμέμνων δὲ καταντήσας εἰς Μυκῆνας μετὰ Κασάνδρας ἀναιρεῖται ὑπὸ Αἰγίσθου καὶ Κλυταιμνήστρας· δίδωσι γὰρ αὐτῷ χιτῶνα ἄχειρα καὶ ἀτράχηλον, καὶ τοῦτον ἐνδύόμενος φονεύεται, καὶ βασιλεύει Μυκηνῶν Αἰγισθος· κτείνουσι δὲ καὶ Κασάνδραν. Ἡλέκτρα δὲ μία τῶν Ἀγαμέμνονος θυγατέρων Ὀρέστην τὸν ἀδελφὸν ἐκκλέπτει καὶ δίδωσι Στροφίῳ Φωκεῖ τρέφειν, ὃ δὲ αὐτὸν ἐκτρέφει μετὰ Πυλάδου παιδὸς ἰδίου. Τελειωθείς δὲ Ὀρέστης εἰς Δελφοὺς παραγίνεται καὶ τὸν θεὸν ἐρωτᾷ, εἰ τοὺς αὐτόχειρας τοῦ πατρὸς μετέλθοι. Τοῦτο δὲ τοῦ θεοῦ ἐπιτρέποντος ἀπέρχεται εἰς Μυκῆνας μετὰ Πυλάδου λαθραίως καὶ κτείνει τὴν τε μητέρα καὶ τὸν Αἰγισθον, καὶ μετ' οὐ πολὺ μανία κατασχεθεὶς ὑπὸ Ἐρινύων διωκόμενος εἰς Ἀθήνας παραγίνεται καὶ κρίνεται ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, καὶ κριθεὶς ἴσων γενομένων τῶν ψήφων ἀπολύεται.

IV

... E DI MENELAO

Tappa in Attica, a Creta, peregrinazioni nel Mediterraneo orientale, incontro con Proteo (con relativo colpo di scena: Elena non era andata a Troia...), quindi Micene; poi, finalmente, Sparta. Ma a Menelao toccherà un destino di immortalità.

Μενέλαος δὲ πέντε ναῦς τὰς πάσας ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ προσσχὼν Σουνίῳ τῆς Ἀττικῆς ἀκρωτηριῶ κάκειθεν εἰς Κρήτην ἀπορριφεὶς πάλιν ὑπὸ ἀνέμων μακρὰν ἀπωθεῖται, καὶ

πλανώμενος ανά τε Λιβύην καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον καὶ Αἴγυπτον πολλὰ συναθροίζει χρήματα. Καὶ κατὰ τινὰς εὐρίσκεται παρὰ Πρωτεΐ, τῷ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖ, Ἑλένη, μέχρι τότε εἶδωλον ἐκ νεφῶν ἔχοντος τοῦ Μενελάου. Ὅκτῳ δὲ πλανηθεὶς ἔτη κατέπλευσεν εἰς Μυκῆνας, κάκεῖ κατέλαβεν Ὀρέστην μετελθόντα τὸν τοῦ πατρὸς φόνον. Ἐλθὼν δὲ εἰς Σπάρτην τὴν ἰδίαν ἐκτήσατο βασιλείαν. Καὶ ἀποθανατισθεὶς ὑπὸ Ἦρας εἰς τὸ Ἥλύσιον ἦλθε πεδῖον μεθ' Ἑλένης.

V

IL MINOTAURO

L'amore di Arianna, il famoso filo, ma anche il meno famoso aiuto di Dedalo: ricetta per un'impresa di successo.

Καὶ εἰς τὸν τρίτον δασμὸν τῷ Μινωταύρῳ συγκαταλέγεται ὁ Θησεὺς· ὡς δέ τινες λέγουσιν, ἐκὼν ἑαυτὸν ἔδωκεν. Ἐχούσης δὲ τῆς νεῶς μέλαν ἰστίον Αἰγεὺς τῷ παιδί ἐνετείλατο, ἐὰν ὑποστρέφη ζῶν, λευκοῖς πετάσαι τὴν ναῦν ἰστίοις. Ὡς δὲ ἦκεν εἰς Κρήτην, Ἀριάδνη θυγάτηρ Μίνωος ἐρωτικῶς διατεθεῖσα πρὸς αὐτὸν συμπράσσειν ἐπαγγέλλεται, ἐὰν ὁμολογήσῃ γυναῖκα αὐτὴν ἔξειν ἀπαγαγὼν εἰς Ἀθήνας. Ὅμολογήσαντος δὲ σὺν ὄρκοις Θησεῶς, δεῖται Δαιδάλου μηνῦσαι τοῦ λαβυρίνθου τὴν ἔξοδον. Ὑποθεμένου δὲ ἐκείνου, λίνον εἰσιόντι Θησεῖ δίδωσι· τοῦτο ἐξάσας Θησεὺς τῆς θύρας ἐφελκόμενος εἰσῆει. Καταλαβὼν δὲ Μινώταυρον ἐν ἐσχάτῳ μέρει τοῦ λαβυρίνθου, παίων πυγμαῖς ἀπέκτεινεν, ἐφελκόμενος δὲ τὸ λίνον πάλιν ἐξῆει.

VI

MEDEA E GIASONE

Una delle maghe più famose del mondo antico giunge a Corinto solo per essere ripudiata dall'ambizioso Giasone. Ma la vendetta, corredata di omicidi, è dietro l'angolo...

Οἱ δὲ ἦκον εἰς Κόρινθον, καὶ δέκα μὲν ἔτη διετέλουν εὐτυχοῦντες, αὖθις δὲ, τοῦ τῆς Κορίνθου βασιλέως Κρέοντος τὴν θυγατέρα Γλαύκην Ἰάσωνι ἐγγυῶντος, παραπεμψάμενος Μήδειαν Ἰάσων τὴν Γλαύκην ἐγάμει. Ἡ δέ, ἐπικαλεσαμένη τε οὖς ὄμοσεν Ἰάσων θεοὺς καὶ τὴν Ἰάσονος ἀχαριστίαν μεμψαμένη πολλάκις, τῇ μὲν γαμουμένη πέπλον φαρμάκων πλήρη ἔπεμψεν, ὃν ἀμφιεσαμένη μετὰ τοῦ βοηθοῦντος πατρὸς πυρὶ λάβρῳ κατεφλέχθη, τοὺς δὲ παῖδας οὖς εἶχεν ἐξ Ἰάσονος, Μέρμερον καὶ Φέρητα, ἀπέκτεινε, καὶ, λαβοῦσα παρὰ Ἥλιου ἄρμα πτηνῶν δρακόντων, ἐπὶ τούτου φεύγουσα ἤλθεν εἰς Ἀθήνας. Λέγεται δὲ καὶ ὅτι φεύγουσα τοὺς παῖδας ἔτι νηπίους ὄντας κατέλιπεν, ἰκέτας καθίσασα ἐπὶ τὸν βωμὸν τῆς Ἥρας τῆς ἀκραίας· Κορίνθιοι δὲ αὐτοὺς ἀναστήσαντες κατετραυμάτισαν.

VII

ATENE, 404 A.C.: LA FINE DI TERAMENE

Ufficiale e politico spregiudicato, arrivista e cinico, Teramene è uno dei cosiddetti Trenta tiranni, che governano Atene con il pugno di ferro (e con l'approvazione di Sparta) dopo la sconfitta ateniese del 404 a.C. I suoi dissapori con Crizia, figura di primo piano dei Trenta, gli valgono però la condanna a morte.

Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ, εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη,

Θηραμένην τουτονὶ κατακριθέντα κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ οἱ ἔνδεκα, αὐτοὺς λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες, τὰ δέοντα πράττετε». Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα.

VIII

LA FINE DI TERAMENE, PARTE II

I membri del consiglio, intimiditi, non intervengono: gli sgherri di Satiro sono numerosi e armati. Teramene è trascinato all'esecuzione, ma né strada facendo, né al momento di bere la cicuta perde il suo humour.

Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα ὁμοίους μὲν Σατύρω ὄντας τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις, τὸ δὲ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ καὶ τοῦτο ῥῆμα αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἐὰν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;», καὶ ἐπεὶ, ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος, τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τῷ καλῷ τοῦτ' ἔστω».